

พลีตภาพ 2000

ยุค

คู่มือตรวจวินิจฉัยและจัดการสถานประกอบการ SMEs
และโรงงาน SMIs ด้วยตนเอง โดยเสียค่าใช้จ่ายต่ำสุด

วิฑูรย์ สิมะโชคดี

สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น)
Technology Promotion Association (Thailand-Japan)

สารบัญ

2	คำถามเพื่อการเพิ่มผลผลิต	1
หน้า 1	ผลิตภาพ กับ การเพิ่มผลผลิต	4
หน้า 2	การเพิ่มผลผลิตอย่างง่าย ๆ ใน SMEs	7
บทที่ 1	การเพิ่มผลผลิตโดยเสียดำใช้จ่ายต่ำสุด	11
บทที่ 2	“รายการตรวจสอบ” เพื่อการเพิ่มผลผลิตและปรับปรุงงาน	17
	• วิธีการใช้ “รายการตรวจสอบ”	20
	• ตัวอย่างการใช้ “รายการตรวจสอบ”	23
	• “รายการตรวจสอบ” เพื่อการเพิ่มผลผลิตและปรับปรุงงาน	
	หมวดที่ 1 การจัดเก็บและขนย้ายวัสดุสิ่งของอย่างมีประสิทธิภาพ	25
	หมวดที่ 2 การออกแบบและจัดบริเวณที่ทำงานใหม่	29
	หมวดที่ 3 การใช้เครื่องจักรอย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย	35
	หมวดที่ 4 การควบคุมสารเคมีอันตรายหรือวัตถุอันตราย	39
	หมวดที่ 5 การปรับปรุงแสงสว่าง	43
	หมวดที่ 6 การเพิ่มสวัสดิการ	47
	หมวดที่ 7 การปรับปรุงอาคารสถานที่	51
	หมวดที่ 8 การจัดรูปแบบของงานใหม่	57
บทที่ 3	การจัดเก็บและขนย้ายวัสดุสิ่งของอย่างมีประสิทธิภาพ	63
	• คำถามนำร่องประจำบทที่ 3	64
	• หลักเกณฑ์ในการจัดเก็บและขนย้ายวัสดุสิ่งของอย่างมีประสิทธิภาพ	
	หลักเกณฑ์ที่ 1 : หากสงสัยว่ามีไว้ทำไม ให้เอาสิ่งนั้นออกไปจากพื้นที่ทำงานก่อน	67
	หลักเกณฑ์ที่ 2 : อย่างว่าวัสดุสิ่งของบนพื้นโรงงาน	69
	หลักเกณฑ์ที่ 3 : การประหยัดพื้นที่โดยการใช้ฉันทวางของที่ซ้อนตั้งกันได้แนวตั้ง	70
	หลักเกณฑ์ที่ 4 : การจัดที่เก็บเครื่องมือ อุปกรณ์ และชิ้นงานต่าง ๆ แต่ละอันโดยเฉพาะ	75
	หลักเกณฑ์ที่ 5 : วัสดุสิ่งของที่ต้องใช้กันมาก ควรวางไว้ใกล้ตัว เพื่อหยิบใช้ได้ง่าย	80
	หลักเกณฑ์ที่ 6 : การใช้ที่เก็บของแบบเคลื่อนที่ได้	81

	หลักเกณฑ์ที่ 7 : การจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ หรือผลิตภัณฑ์ให้เคลื่อนย้ายไปอยู่ที่ต้องการได้ง่าย	84
	หลักเกณฑ์ที่ 8 : อย่าวางวัสดุสิ่งของสูงเกินความจำเป็น	87
	หลักเกณฑ์ที่ 9 : การเคลื่อนย้ายวัสดุสิ่งของ ณ ระดับที่สูงเท่ากับโต๊ะงาน	92
	หลักเกณฑ์ที่ 10 : การยกย้ายวัสดุสิ่งของอย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย	94
บทที่ 4	การออกแบบและจัดบริเวณที่ทำงานใหม่	99
	● คำถามนักร้องประจำบทที่ 4	100
	● หลักเกณฑ์ในการออกแบบและจัดบริเวณที่ทำงานใหม่	
	หลักเกณฑ์ที่ 1 : การจัดวางวัสดุสิ่งของ เครื่องมือ อุปกรณ์ และสวิตช์ควบคุมต่าง ๆ ให้อยู่ภายในระยะที่มือสามารถหยิบถึงง่าย	104
	หลักเกณฑ์ที่ 2 : การปรับปรุงท่าปฏิบัติงานต่าง ๆ เพื่อลดความเมื่อยล้า และเพิ่มประสิทธิภาพ	106
	หลักเกณฑ์ที่ 3 : การใช้ตัวจับยึด แคลมป์หรือหนีบ จิก พิกซ์เจอร์ คานจัด และอุปกรณ์อื่นเพื่อประหยัดทั้งแรงงานและเวลา	110
	หลักเกณฑ์ที่ 4 : การปรับปรุงจอภาพหรือหน้าปัดแสดงผลและแผงควบคุมต่าง ๆ เพื่อความง่ายต่อการใช้งาน และเพื่อลดความผิดพลาดให้เหลือน้อยที่สุด	112
บทที่ 5	การใช้เครื่องจักรอย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย	117
	● คำถามนักร้องประจำบทที่ 5	118
	● หลักเกณฑ์ในการใช้เครื่องจักรอย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย	
	หลักเกณฑ์ที่ 1 : การตรวจสอบประสิทธิภาพของเครื่องจักรและความสามารถในการผลิตของเครื่องจักรอย่างสม่ำเสมอ	121
	หลักเกณฑ์ที่ 2 : ลำดับของการป้องกันอันตรายจากเครื่องจักรอย่างได้ผลก็คือ การกำจัดอันตราย การติดตั้งเซฟการ์ด และการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล	122
	หลักเกณฑ์ที่ 3 : การเลือกซื้อเฉพาะเครื่องจักรที่ใช้งานได้อย่างปลอดภัยเท่านั้น	124
	หลักเกณฑ์ที่ 4 : การใช้อุปกรณ์เบี่ยงและติดตั้งจุดยึดหรือชิ้นงานอัตโนมัติ เพื่อเพิ่มผลผลิต และลดอันตรายจากเครื่องจักร	125
	หลักเกณฑ์ที่ 5 : การติดตั้งเซฟการ์ดหรืออุปกรณ์ป้องกันอันตรายจากเครื่องจักรที่เหมาะสมกับงาน	129
	หลักเกณฑ์ที่ 6 : การบำรุงรักษาเครื่องจักรเป็นประจำอย่างเหมาะสม และสม่ำเสมอตามกำหนดเวลา	134
	หลักเกณฑ์ที่ 7 : หากมกตรการป้องกันอันตรายต่าง ๆ ไม่ได้ผลแล้ว จะต้องให้พนักงานใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล	135

บทที่ 6	การควบคุมสารเคมีอันตรายหรือวัตถุอันตราย	137
	● คำถาณนำร่องประจำบทที่ 6	138
	● หลักเกณฑ์ในการควบคุมสารเคมีอันตรายหรือวัตถุอันตราย	
	หลักเกณฑ์ที่ 1 : การใช้ "สารเคมีที่มีอันตรายน้อย" แทน "สารเคมีที่มีอันตรายมาก"	141
	หลักเกณฑ์ที่ 2 : การควบคุมอันตรายและการลดความเสี่ยงโดยการใช่ม้าปิดหรือ	143
	ที่ปิดครอบคลุมภาชนะ การบำรุงรักษาที่ดี	
	และการแยกกระบวนการผลิต	
	หลักเกณฑ์ที่ 3 : การประหยัดพลังงานด้วยการไม่อุ่นต้มสารเคมีจนร้อนเกินไป	145
	หลักเกณฑ์ที่ 4 : การทำความสะอาดอย่างถูกวิธี (อย่าทำให้ฝุ่นฟุ้งกระจาย)	146
	หลักเกณฑ์ที่ 5 : การเลือกใช้ระบบระบายอากาศเฉพาะจุดอย่างมีประสิทธิภาพ	148
	และประหยัด	
	หลักเกณฑ์ที่ 6 : การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล (เป็นวิธีการสุดท้าย)	153
	หลักเกณฑ์ที่ 7 : อย้ารับประทานอาหารในที่ทำงานหรือนำวัตถุอันตรายกลับบ้าน	155
บทที่ 7	การปรับปรุงแสงสว่าง	157
	● คำถาณนำร่องประจำบทที่ 7	158
	● หลักเกณฑ์ในการปรับปรุงแสงสว่าง	
	หลักเกณฑ์ที่ 1 : การใช้ประโยชน์จากแสงแดดอย่างเต็มที่	162
	หลักเกณฑ์ที่ 2 : การหลีกเลี่ยงแสงจ้า	164
	หลักเกณฑ์ที่ 3 : การใช้ฉากเพื่อเพิ่มการมองเห็นอย่างเหมาะสม	167
	หลักเกณฑ์ที่ 4 : การติดตั้งหลอดไฟในจุดที่เหมาะสม	170
	หลักเกณฑ์ที่ 5 : การหลีกเลี่ยงเงามืด	175
	หลักเกณฑ์ที่ 6 : การบำรุงรักษาอย่างสม่ำเสมอ	181
บทที่ 8	การเพิ่มสวัสดิการ	183
	● คำถาณนำร่องประจำบทที่ 8	184
	● หลักเกณฑ์ในการเพิ่มสวัสดิการ	
	หลักเกณฑ์ที่ 1 : สวัสดิการต้องสามารถสนองวัตถุประสงค์และความต้องการได้	187
	หลักเกณฑ์ที่ 2 : การวัด หมายถึง การพิน	194
	หลักเกณฑ์ที่ 3 : การจัดสวัสดิการเพื่อความตั้งใจและรักษาพนักงานที่ดีที่สุดไว้	196
บทที่ 9	การปรับปรุงอาคารสถานที่	207
	● คำถาณนำร่องประจำบทที่ 9	208
	● หลักเกณฑ์ในการปรับปรุงอาคารสถานที่	

หลักเกณฑ์ที่ 1 :	การป้องกันโรงงานจากสภาพความร้อนหนาว ของบรรยากาศภายนอก	212
หลักเกณฑ์ที่ 2 :	การปรับปรุงการระบายอากาศด้วยการให้มีการไหล ของอากาศตามธรรมชาติ	218
หลักเกณฑ์ที่ 3 :	การกำจัดหรือแยกแหล่งกำเนิดมลพิษ	222
หลักเกณฑ์ที่ 4 :	การปรับปรุงพื้นที่อาคารโรงงาน	225
หลักเกณฑ์ที่ 5 :	การวางผังโรงงานใหม่มีความยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนได้ง่าย	228
หลักเกณฑ์ที่ 6 :	การป้องกันอัคคีภัย	231
หลักเกณฑ์ที่ 7 :	การป้องกันอันตรายจากไฟฟ้า	233

บทที่ 10 การจัดรูปแบบของงานใหม่ 237

●	คำถนนำร่องประจำบทที่ 10	238
●	หลักเกณฑ์ในการจัดรูปแบบของงานใหม่	
หลักเกณฑ์ที่ 1 :	การกำจัดงานส่วนเกิน และวิธีทำงานที่ไม่จำเป็น	241
หลักเกณฑ์ที่ 2 :	การกำจัดความน่าเบื่อจากการทำงานที่ซ้ำซากจำเจ	243
หลักเกณฑ์ที่ 3 :	การใช้สื่อกักกันชนเพื่อให้งานไหลได้อย่างราบเรียบ	243
หลักเกณฑ์ที่ 4 :	การออกแบบงานใหม่ให้ผู้รับผิดชอบ และมีความยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนได้ง่าย	248
หลักเกณฑ์ที่ 5 :	การจัดตั้งกลุ่มดูแลตนเอง เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพ และลดค่าใช้จ่ายด้านการควบคุมดูแล	251
หลักเกณฑ์ที่ 6 :	การบริหารจัดการการผลิตให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของธุรกิจ	255

บทที่ 11 การปรับปรุงงานจนเกิดผลสำเร็จ 261

●	หลักเกณฑ์ในการปรับปรุงงานจนเกิดผลสำเร็จ	
หลักเกณฑ์ที่ 1 :	การสร้างวิธีการแก้ปัญหาอย่างครอบคลุม	262
หลักเกณฑ์ที่ 2 :	การทำให้ความคิดเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างแท้จริง	265
หลักเกณฑ์ที่ 3 :	การได้รับการสนับสนุนจากพนักงาน	267
หลักเกณฑ์ที่ 4 :	การปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน	269
หลักเกณฑ์ที่ 5 :	การบริหารจัดการเพื่อการเปลี่ยนแปลง	271
●	ภาคผนวกบทที่ 11	276